

Part 5-ሸምባረ - Eulogy by Daberi Forum

ተኪኤ ከተበንታዲ፡ ዳበሪ ሰረተንታዲ

ተኪኤ ዓሊበኪት 1949 አሜትል እንጨናቅ እጅርሰ፡ እንጨናቅ ለገዳዥ ግን። ምህሮ ሰልፋ ቀሐቱሹሲ አመራ 1960 - 66 አክራሲክ አሸራትል መሀርሰሹ። ሊጃር ቀሐቱሹሲካ አመራ 1971 ከረንሊ ድኙሹ። ኒደንቢ 1971-77 አክራሲክ፡ እን እንሰከር ሁመትሊ ከረንሊ፡ ላልምባ የታይማ መስከብዲ ከኒር ልጃንዲ፡ Mr. Hugh ወሪ Lalmba Orphanage and School፡ ይስቶ አርአስቱ ሰጋሹል፡ ከንሱራዲ፡ ከኒር ልጃን ገሻሹ ወሪ school director አኹ ከደምሹ። 1977 ኤርትራዪ አዋይን ጂቦሰና፡ እን ሰልፍድ ህረብሮ ኖርወይ ዐረው ኤርትራዪንልድ ላሹ ግን።

ተኪኤ ከተበንታ

ተኪኤ ብሊና ጋብሲ ተብድሮኸር ከተብሮኸር ብርጉርድ ግን ኒ ሰገርሹ። 1978ሲ፡ ኖርወይ ዐሮ አመራ እሰ ደንቢ ብሊነል ሓሰርሰ፡ ይገቢለትዲ ይጋብዲር መታን ዮ፡ ቺርዲ ገርክዲ ለመለም ይነስ ተርሲሹ። እንሰከትልድ ተርሰካ ብሊና ቆላት ለከምኒል አኸን፡ ብሊና ጋባ ግብረስ (grammar) ጠፍሕድኒል ለመለም ዩ እርግሹ። ንድካ ሰልፋ ኒ ከቱብ "ብሊና ከታቦትዲ፡ ግብራ ጋቡሹዲ" ይረሪ 1993 ዲሲ ሓተሚሰሹ። ንኪ አክራሲክካ፡ ብሊን መሀርሰሮ አኸን፡ ብሊን ከተብሮ ጀረበሹድ ንርድ ሓበንስነሪ አኸሮ አረርሰቲ። 2017 ኩዶ ብሊና ድግም ሕያይቱዲ እጃቀሩቀራዲ ይረሪ ከተብሹ።

ሲኹራ-ኸር 1993ሲ "ከታቦት ብሊናሹ ግእዝ ፍደላታሹዲ፡ ቆላት ብሊና ግብራ ጋቡሹል ነፍዕስትነውዲ" ይረሪ ከቱቢ ብሊና ጋብ- ግብራ ቆላት ጠፍሓትሲ ወንወንደሪ ከቱቢ ኒጨርዲ አኹ ከተብሹ።

ነድ ዳግኸር፡ 2001 ልድ ተርሰ ብሊና ፍደላትሲ ዩኒኮድ ትውስሮ/ ሰጀሊስሮ ለመለም ይሹ። ፍደላት ብሊነውሲ፡ ሲረሹድካ ግእዝሊ ዋኒገው ወተር ብሊነውሲ፡ ናንድ ሰአልክ ከምጥዩየርሊ ትወሰና እሰና እርግሹ። እና ከድመት ኒን አመራ ተመማ አዳሹ አኹ፡ ዶር. ዳኒኤል ያቆብሪ (አመሪካና) ካበነድ አካሹ ግን። እማ ዳኒኤል ያቆብቲ፡ ተኪኤ ስኹድ-ኸር ብሊና ገቢለት ስኹድ-ኸር ሙሳ ገእይኒት።

እና ለመለም ተኪኤ-ሹድ ጀላብድካ 2005 ሰልፋ ብሊን ከተቢሰና ግእዝ ሶፍትዌር ደለምሹ። ንኪ እናሓን አካ ኮምፒተሪድ ሞባይሊዲትል፡ ብሊና ጋብሲ፡ ግእዝ ፍደላትድ ጨገም እንገት ከተብነሹን። ነንካ ተኪኤዲ ዳኒኤልዲር ከድመት ፍራ ግን።

ተኪኤ ዳበሪ ሰረተንታዲ መርሐንታዲ

2010 ጃብ ፓል-ቶክ ደርብድ (እንሰካ ገርበሻዲ ወረናዲ) እኸን አሪው አረሪስኺሰንድ ገሪው መሀርደው ስኹሱ እርገት ብሊን ናውክ ደለይድነኹን።

ተኪኤ እና ይን ከተብነውዲ ጂጃስትነውዲ ይና ከወል አዋኸ ገእይሮ ገረሳሹን፡ አወያ ደርብድካ እንድብርስን ዮ ገሪሹ ሓሰቡሹር ተርሁ ኸር እርግሹ። ኒልድ ጐካ ብሊና ጋብል ገሪ ደርፍፍድ ሓሰርሰኖ ከደምኖ ሕንግ ይኑ እርግናኸርሲ ላደርብ መሀድኖ ዋነትና አልብዲሱ እርግሹ። ዘርእማርያም አን ወብሳይትሲ ገበርነስ ካቢርኩም ገረሰኹን ዮ ሰና፡ ዳበሪ አርባ 04፡ 2010 ሲ ተከልሰቲ። እናሓን 14 አመራ እሲቶ ስኹርዶ ህንበቲ። እና 14 አመሪል ዳበሪ ከድመትሲ መርሐ-ኸር፡ ከማነስ መመይክ ረተቦ ከደሙ እርጋሹ ተኪኤ ግን። ዳበሪትል ከርከርሶ ህንበው አክትቦትዲ፡ ተኪኤ ኒላውድ ከተብውዲት፡ ነት ላላሪሲ ሀደግና ጀረብዳሹ ተከለና። ዳበሪ ሓብረር ሰቀርሊ ትውድኖ ቋልትኖሎም ገረሰደነኹ፡ ቋልግድናኸርክ።

ዳበሪ ክድመት-ዳግል-ኸር፡ ረዋዲ ብሊነው ደርብድ ስኩሱ እርገውሲ ናውክ ደለይድ ደነነኩ። ብሊና ድይስፖራ ተከልስሮ ገሪ ገርዳ እርገውልድሎም ላኹ ተኪኤ ግን። በህሊንድኻ በሀርሰና፡ ግናቲትድኻ ግናይ ኣኹ፡ ሻኽዳ ቀልብ ቆሊስጊ ኸር፡ ቁልስኹን ይጊኸር፡ ኒከዋ መታን ኒክራ ፈንክል ኣኸራስክ ከደምኹ።

ተኪኤ ፊና

ተኪኤ ነስክ እሊኹን ኣቅትረለ ዮ ወሪ ቁልስኹን ዮ ላኳር ድኳ ብሊናርዲ ብሊና ጋብድሲ ሓሰርስኒልድ ደንቢቶ ኣርላ። ኒክራ ፈንክል ኣኸራስክ፡ እስብዳልየትሊ ኣኹ ድኳ ከደሙ እርግኹ።

- 1) ብሊና ቆላታ እንድባ (dictionary) ለዮ ራይኒሽ 1887 ከተባኹሲ፣ ሰልፍድ እን ኒሀበ ከተቦ እርገሰና ፍደላት ግእዙውድ፣ እማ ከው ስዳዋኹድ ፈሀመሰነሉ ሀበ ከተብኹሉ። ሊኸርኻ ፍደላት ግእዙውድ ዴሚትና ዓገልድ ጠፍሕዶ ስኩሱኹም። ኒስኻ እስብዳልየት ዋኑ ድኳ፡ ኒስ ተመምዶ ባርያ ዮ ከደምኹሉ። ደንገቢል ደአም፡ ናን ቁልስኹን እንትንኻ ጠፍሕድኖ ሓተሚሳ ዮ ተፋነዩኹ።
- 2) ብጅኻክ ራድዮ ብሊነትል ተለለይኑ እርግነሰና፡ ላ26 በኒል ኣኹ፡ ወራራት ብሊና ብሬል ኣኩ ሰኻውሲ ተልተላኹ ጠላቅሳኹ እርግኹ። ኒንኸር ይና ብሊና ህጃምዲ አምርዲ ኣኸነዲን፡ ጠፍሖ ክቱብሰና ሓተምስሮ ኒተምነት እርግኹ። እማ ገረሰደነን ይና ከውድ ኣኸሮ ክቱብሰና ሓተሚስድኖ ፍደሉ ዮ ተፋነዩኹ።
- 3) ዶነዲ ገብርቁርዲትል ሓሰለው ጀርመት፣ እንድብርሶ ህንበው ናውክ ላት ኣኹ ይናከወል ገእይሮ ዮ ኒፊነስ ደኩሰኹ።
- 4) አሪው ኩዶ፡ ንጃብ ደሀይድ ፓልቶክሊ፡ ረዋዲ ብሊነውሊ፡ ባሕርታተልር ኣኸን ዙም ደርብድ ገሪው ድኩሱ እርገው እርግኹ። ነን ናውክ በልጃኻ ክቱብ በልጃኻ ደሀይድ ካያ ግን ናው ህንባኹ። ናውክ ሓዩብሶ ናዴምዴመድ ከወል ገእይሮ ኒንየት ግን።

እማ ጃር አብድኸር፡ ናድካ ብሊን ካበነድኸር፡ እን ኒ ተፋነየሰና ጠፍሕድነሎም፡ ሳድነኩን።

ተኪኤ ብሊና ገቢለትድ ዲማ ድደጋኹ ፈለኻ ባሮ ደኩኹ። ኒትኻ ዲመር ፊኸ እውኒት፡ ኒጀኸትዲ ከውዲትልኻ ኤማንዲ ሰብርዲ ገምድኒ።

ዳበሪ ፎርም ገንዳ

ዶር. ክፍለማርያም ሓምደ፡
ዘርእማርያም ዮውሃንስ፡
ፍጹም ኣስፍሃ

ዳቦሪ ፎርም (መድረኽ ቋንቋን ባህልን)

ክቡርን ፍቅርን ነፍሰሄር መምህር ተኪኤ ዓልበኪት።

አብዚ ዝሓለፈ 32 ዓመታት፡ ቋንቋን ባህልን ብሊን ንምምዕባል ብውልቀ ሰብ ደረጃ ይኹን ብእኩብ፡ ሓያሎ መጻሕፍቲ ብምጽሓፍን፡ ኣብ ናይ ፓልቶክ ዝርርብ ብምስታፍን፡ ከምኡውን ናይ ሓበረታ መርበባት ኮነ ብቋንቋ ብሊን ዝመሓላለፍ ናይ ራድዮ መደባት ብምድላውን ክጽዕር ጸኒሑ።

ናይ ዳቦሪ ፎርም መጽናዕታዊ መድረኽ ከም ዋና ጸሓፊ ብምዃን፡ ዓቢ ናይ ብሊን ውብሳይት (daberi.org) ብምምስራት፡ ታሪኽን ባህልን ልምድን ናብራን ቋንቋን መንነትን ብሊን - ብደቂቕ ምስ ብጽቱ አሰፊሩ ይርከብ።

መምህር ተኪኤ፡ ከም ዓቢ ሓዊ መዓዲ፡ ከም ዓርኪ ተጻዋቲ፡ ናይ ስራሕ ብጻይ ብምዃን ደኺመ ዘይብል ሓሚመ ኣይክእልን እዩ ዘይበል ክሳብ 3 መዓልቲ ቅድሚ ሞቱ ዝሰርሑ ሰብ እዩ ነሩ።

ፍቃድ ኣምላኽ ኮይኑ ካባና ብሞት ምፍላይካ ዝሰመዓና ሓዘን ወሰን የብሉን። እምበኣርከስ ሓውናን ብጻይናን ተኪኤ፡ ፍቃድ ኣምላኽ ኮይኑ ካባና ቅድሚ ምፍላይካ፡ ብዝሰራሕካዮ ቁም ነገር ዝመልኦ ስራሓት እናዘከርና፡ ካባና ወላ ብኣካል እንተተፈለኻ ብመንፈስ ኣብ ልብና ንወትሩ ክትነብር ኢኻ።

ክቡር ተኪኤ መዓልትኻ ኣኺላ ዘይወዳእካዮ ጽሑፋትካ ከምቲ ዝተላበኻና ናይ ዳቦሪ ፎርም ብጻትካ ብሓይሊ ኣምላኽን ብምትሕብባር ኣፍቀርትኻን ክንቅጽሎ ቃል ንኣቱ አሎና። ነዚ ተሪፉ ዘሎ ስራሓት ብዝምልከት ኩሉ ነገራት ምስ ሃድኤ ብጽሑፍን ብራዮን ክንሕብር ኢና

ነፍሰሄር መምህር ተኪኤ፡
መንግስተ ሰማይ የዋርስካ፡ ብሰላም ዕረፍ፡

ንክብርቲ ብዓልቲ ቤቱ ምሕረት ግልጽንከል፡
ሓዉ ሚካኤል ተስፋገርጊስ፡
ምስ ምሉእ ስድራቤት ጽንዓት ይሃብኩም

ብጻትካ ዳቦሪ ፎርም (መድረኽ ቋንቋን ባህልን)

ዘርእማርያም ዮሐንስ
ፍጹም ኣስፍሃ
ዶር. ክፍለማርያም ሓምደ